

TOP
KIDMO

M I

L E

HELENE FLOOD

M I L E N E C

N E C

MILENEC

Helene Flood

MILENEC

Z nóřčiny preložili
Lubomíra Kuzmová a Jozef Zelizňák

slovar

Copyright © Helene Flood
First published by H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard) AS, 2021
Published in agreement with Oslo Literary Agency
in conjunction with Livia Stoia Literary Agency.
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2022
Translation © Ľubomíra Kuzmová & Jozef Zelizňák 2022

ISBN 978-80-556-5437-9

Všetky práva vyhradené. Nikaká časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými, ani vo forme fotokópií, nahrávok, prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

*Lebo jedni sú v tme
a tí druhí sú vo svetle.
A tých vo svetle vidieť.
Tých v tme nevidieť.*

Bertolt Brecht: *Žobrácka opera*

PRVÁ ČASŤ

Sľubujem, že Ťa nebudem rušiť

Opýtala si sa ma, kedy som sa zoznámila s Jørgenom. Uveríš mi, ak poviem, že sa nepamätám? Muselo to byť niektorý deň v záhrade alebo na schodisku, alebo pri bráne do domu, no presne si to nepamätám. Len čo sme sa nasťahovali, narodil sa mi syn. A keďže sa narodil predčasne, chodila som s ním po vyšetreniach, nemala som čas myslieť na nič iné. Nehovorím to preto, že by som sa chcela vyhovárať. Jednoducho si to nepamätám.

Ale pamätám sa, kedy som Jørgena videla prvýkrát. Bolo to začiatkom júla v roku, keď sme sa nasťahovali. Pamätám si to presne, pretože len pár dní predtým sme dostali kľúče od nového bytu. Bol teplý letný večer, sedeli sme s Åsmundom v našom starom byte a ja som sa nevedela dočkať, kedy uvidím dom, v ktorom sa čoskoro začne náš nový život.

Keď som vošla, sedeli v záhrade pri stole. Ako isto vieš, chodník do domu vedie tesne popri ňom. Pozrela som sa na nich, keď som prechádzala okolo, pripravená pozdraviť, boli však pohrúžení do jedenia a nevšimli si ma. Boli piati, očividne dobrí priatelia. Ja som prišla sama, vo vysokom štádiu tehotenstva, s obrovským bruchom, po rýchlej chôdzi tiekol zo mňa pot. A nepoznala som ich. Odomkla som dvere do nášho bytu.

Bol prázdny. Predchádzajúci majitelia si svoje veci odniesli, ale ich vôňa tam ostala. Nevoňalo to tam nami, ak mi rozumieš. Mala som pocit, akoby sme si s bytom kúpili aj určitý životný štýl, akoby sme sa zaradili do určitej spoločenskej triedy. Akoby sme odteraz boli vznešenejší len preto,

že sme sa stali vlastníkami nehnuteľnosti na tejto adrese. No keď z bytu zmizol vkusný nábytok, keď sa medzi prázdnyimi stenami, na ktorých ostali diery po klincoch, ozývali moje kroky, zmocnili sa ma pochybnosti. Nevieť to vysvetliť inak: Mala som pocit, akoby som si obula priveľké topánky.

Podišla som k oknu v kuchyni a zadívala sa na ľudí pri stole. Okno som neotvorila, hoci bolo teplo. Nevieť, asi som sa nechcela vnučovať. Zdalo sa, že už dojedli. Na stole stálo zopár fliaš vína. Päťica pri stole sa rozprávala, cez zavreté okná som počula ich hlasy, nie konkrétne slová, iba tón reči. Intenzívne o niečom debatovali, ale mali dobrú náladu. Z času na čas všetci piati vybuchli do smiechu. Boli tam traja muži a dve ženy. Jedného z mužov som spoznala, bol to filmár, pred pár rokmi nakrútil kontroverzný dokumentárny film, už si nepamätám o čom, o utečeneckej politike alebo integrácii, alebo niečom takom. Dost' sa o ňom písalo v novinách. Aj jedna zo žien mi bola povedomá, asi som ju videla v televízii. Na jednej strane stola sedeli muž a žena, ktorí očividne patrili k sebe. Muž si opieral ruku o operadlo jej stoličky a v jednom okamihu, keď sa všetci smiali, sa žena otočila k nemu a s úsmevom mu niečo zotrela z líca. Neskôr ju chytil okolo pása. Dlhé tmavočervené vlasy si starostlivo zaplietla do hrubého vrkoča, a keď sa nahla nad stôl, aby niečo povedala, vrkoč jej skĺzol nabok. Muž ho opatrne vrátil späť na chrbát. Žena sa k nemu otočila, dala mu najavo, že si jeho dotyk všimla, a rozprávala ďalej s pohľadom upretým naňho. Možno rozprávala o nejakom ich spoločnom zážitku.

On sedel chrbtom ku mne, takže som mu nevidela do tváre, ale keď sa pootočil, kúsok jeho tváre som zazrela. Bol celkom pekný, kučeravé vlasy mu začínali šedivieť, mal výrazné líčne kosti a široký šarmantný úsmev, zrejme sa často usmieval. Odhadla som ho na štyridsiatnika, možno mu ťahal na päťdesiatku.

To bol Jørgen. Vtedy som ho videla prvýkrát.

Keďže oni ma nevideli, ostala som pri okne a ďalej sledovala päť priateľov debatujúcich o dôležitých veciach jedného letného večera v záhrade na Gaštanovej ulici.

Potom žena s vrkočom vstala. Vzala zo stola prázdny tanier a vykročila po dláždenom chodníku, ktorý viedol k domu. Asi na polceste si ma všimla. Nečudo, veď som stála v okne. Ani som neskrývala, že ich pozorujem. Bola som taká uchvátená, že mi ani nenapadlo, aby som sa pohla. Žena zastala, zadívala sa na mňa. Zodvihla som ruku a kývla na pozdrav.

Ona len nehybne stála. Nezakývala mi. Neusmiala sa na mňa, ale nevyzerala ani nahnevane. Pôsobila skôr neutrálne. Mlčky si ma premeriavala. Trvalo to len okamih, potom sa pohla ďalej. Počula som, že otvorila vchodové dvere. Pohnúť som sa preč od okna, nahnevaná sama na seba. Zachovala som sa neprístojne a hanbila som sa za to.

PRVÁ SOBOTA

Listnaté stromy všade naokolo majú veľké koruny a hrubé kónáre. Je to úplne iný pocit ako v smrekovom lese za naším domom, a predsa viem, že som v lese môjho detstva. Akoby som sa v sne vrátila mnoho rokov do minulosti. Poznám ho dobre a viem, ako ľahko sa v ňom dá stratiť. Človek kráča po známych chodníčkoch, potom odbočí z cesty, ide za zvukom jeleňa alebo za vidinou obsypaných čučoriedkových kríkov. A keď sa obzrie, zrazu nič nie je ako predtým. Na všetky strany sa tiahnu stromy, temné a mŕkve v nepreniknuteľných radoch, a ja ten svet naraz nespoznávam.

Sníva sa mi, že niekoho hľadám. Niekoho, kto sa stratil. Najprv netuším koho, no potom si uvedomím, že hľadám svoje deti. Lukas, zakričím a rozbehnem sa. Emma! Pred očami sa mi otvorí čistinka. Nie je veľká, po piatich metroch sa opäť mení na hustý les, cez koruny stromov sem však dopadajú slnečné lúče, je tu svetlo a teplo, na zemi rastie čerstvá tráva. Zastanem. Je tu nádherne, ale niečo sa mi nezdá. Zovrie mi hrdlo, zalapám po dychu. Stalo sa niečo strašné.

V obývačke je chladno. Potichu zavriem za sebou dvere do spálne, aby som nezobudila ostatných. V bledom rannom svetle pôsobí izba cudzo. Možno to spôsobila nočná mora, nábytok sa mi zdá mohutný a prísny, knižnica nemá, na konferenčnom stolíku je nezvyčajný poriadok. Studené parkety ma oziabajú na bosé nohy. V predsieni si obujem papuče a vojdem do kuchyne.

Aj tu je prekvapivo čisto. Večer sme si s Åsmundom otvorili fľašu vína a zapli televízor. Dávali akýsi tuctový film, ktovie,

možno sa neskôr rozbehol, ale bola som unavená a šla som si lahnúť. Åsmund očividne upratal. Červené svetielko na umývačke riadu mi hovorí, že sa program skončil, aspoň raz ju pred spaním nezabudol zapnúť.

Opriem sa o kuchynskú linku. Kuchyňa nás presvedčila na kúpu tohto bytu. Práve jej fotografia sa vynímala na prednej strane prospektu, ktorý sme dostali do rúk pri obhliadke. Je veľká a svetlá, kuchynské okná sa obracajú do záhrady, na rozdiel od ostatných, ktoré smerujú buď k zarastenému zrázu za domom, alebo k vedľajšej bytovke. Architekt, ktorý dom v päťdesiatych rokoch navrhol, poňal túto stenu ako dlhý rad okien a naplno tak využil svetlo. Pod okná sme umiestnili kuchynský stôl, odkiaľ teraz máme výhľad na celú záhradu, záhradný nábytok, planú jabloň, poštové schránky a biele latkový plot. Za plotom leží Gaštanová ulica, krátka slepá ulička, ktorá sa asi štyridsať metrov od našej brány končí obrátkou. Na druhej strane ulice stoja rodinné domy, niektoré z rovnakého obdobia ako naša štvorbytovka, iné mladšie. Za nimi sa dvíha kopec Bakkehaugen, ktorý našu štvrt oddeľuje od centra mesta, a hoci z kuchynského okna centrum nevidím, predstava, že mesto je hneď za kopcom, vo mne vyvoláva príjemný pocit domova. Bývame v tichej slepej ulici a pritom sme tak blízko mesta, že sa ho takmer môžeme dotknúť.

Sadnem si a v tichosti počúvam. Vstal už? Chodí po byte? Začujem zhora nejaké kroky? Ešte je priskoro, viem. Pravdepodobne v celom dome ako jediná nespím. Napriek tomu tam nie je úplné ticho. Steny nie sú dostatočne izolované, počuť slabý vietor, konáre gaštana šľahajúce na okno obývačky, vrzganie drevenej podlahy, keď sa v dome pohne niektorý sused.

Som ospalá, snažím sa trochu natiahnuť. V noci som tvrdo spala, ani som nepočula, keď k nám do postele prišiel Lukas. Strhla som sa zo sna, otvorila som oči a uzrela jeho strapatú hlávku, jeho drobnú rúčku vedľa mojej, malé pršteky so špinavými nechtami a zelený leukoplast na neviditeľnej ranke na ukazováku. Veľmi mi odľahlo. Je tam, všetko je v poriadku. Počuchrala som mu vlasy. Kedy vošiel do izby?

Z hnedého domu na druhej strane ulice vychádza Hoffmo. Postaví sa na schody a rozhliada sa ako nejaké knieža po svojej ríši. Dá si ruky v bok, ponatáhuje telo, krúži bokmi raz na jednu, raz na druhú stranu, vpredu mu visí veľké brucho. Pripravuje sa na beh, typický Hoffmo, má vyše sedemdesiat a napriek tomu behá dvakrát do týždňa bez ohľadu na počasie. Modrý bežecký úbor s bielym pásikom na každej nohe mu ostal zo sedemdesiatych rokov, ešte viac zvýrazňuje jeho komickú postavu. Hoffmo má však akúsi prirodzenú autoritu, vďaka ktorej sa mu nik nesmeje. Mám s ním dobrý vzťah.

„Boli ste si v poslednom čase zabehať?“ zvykne zakričať cez plot, keď ma zbadá. „Pohyb prospieva mozgu, pani Prytzová. V zdravom tele zdravý duch!“

Ešte vždy si vykáme, pripadá mi to milé. Nakloní sa dopredu a dotkne sa zeme. Na muža svojho veku a rozmerov je celkom ohybný. Vystrie sa, pretiahne si telo, je pripravený na beh. Zamávam mu cez okno, ale nevidí ma.

Lukasove detské krôčiky začujem skôr, ako sa objaví v kuchyni, ťapká po podlahe drobnými nôžkami. Chytí sa ma a vyštvára sa mi na kolená, oprie si hlavičku o moje plece, zavrie oči. Viem, že by tam bez problémov zaspal, dokáže zaspáť kdekoľvek. Celkom by sa mi páčilo posedieť si v tichosti so spiacim dieťaťom na kolenách.

„Lukas,“ oslovím ho. „Prišiel si v noci za nami sám od seba?“
Otvorí oči, pozrie na mňa.

„Áno.“

Neodpovedá oznamovacím tónom, skôr akoby sa pýtal. Áno? Prišiel som za vami?

„Nepočula som ťa.“

Na to nič nepovie. Znovu si oprie hlavu o moje plece a zavrie oči. Zhlboka dýcham. Striehnem, či z bytu nad nami nezachytím pohyb. Lukas opäť otvorí oči.

„Mama, nenašla si môjho tyranosaura?“

Vstanem a vidím Hoffma bežať k svojmu domu krátkymi ľahkými krokmi. Keď stisne kľučku na bránke, zamáva mi. Zodvihnem ruku, vojenským pozdravom ho pochválím za usilovnosť a on sa spokojne zasmee, až sa mu roztrasie celé telo.

Po raňajkách ustelieme postele a oblečieme sa. Bude to hektický deň. Všetko je dávno naplánované, už to len zrealizovať. Takto trávime každý víkend až do decembra. Občas premýšľam, že sme ako hlodavce v kolotoči, bežíme od jednej povinnosti k druhej do nekonečného kopca. Pred pár rokmi som snívala o tom, že náš byt prenajmeme, vyberieme úspory a kúpime si štyri letenky do Vietnamu. Budeme tam bývať a prevádzkovať malý penzión na pláži. Budeme žiť v prítomnom okamihu, mať čas na seba, na deti. Dni necháme voľne plynúť, nebudeme sa nikam naháňať ani sa snažiť všetko stihnúť a večer padať v mrákotách do postele, aby sme na druhý deň mohli začať odznova. Naším cieľom bude všetko precítiť, žiť autenticky a v kontakte s prírodou. Dnes už tak nepremýšľam. Na pláži vo Vietname by určite nastali iné problémy. Strachovali by sme sa, či zarobíme dosť peňazí, hostia by boli vždy s niečím nespokojní, trápili by nás záplavy alebo sucho, kanalizácia by bola stará a vymeniť ju by bolo drahé a tak ďalej.

Åsmund si z kopy oblečenia v kúte vydoluje tričko. Kým steliem posteľ, rozprávam mu o svojom sne, detaily si nepamätám, ale niečo som hľadala, bála som sa. Musela som spať tvrdo, keď som sa nezobudila na to, že si Lukas ľahol medzi nás.

„Musíme ho to odnaučiť, Rikke,“ povie Åsmund a pripne si hodinky na zápästie. „Je už dosť veľký, aby spal sám.“

„Má len štyri roky,“ namietnem.

Åsmund odvetí:

„Štvorročná Emma prespala v posteli celú noc. A cez deň by už nemal spať vôbec, je na to priveľký.“

„Veď dobre,“ prisvedčím s nevôľou. Už o tom nechcem hovoriť.

Lukas je moje dieťa šťasteny. Narodil sa takmer o dva mesiace skôr. Sťahovali sme sa do tohto bytu, keď prišiel na svet, práve som vyberala zo škatúl šálky a hrnce, keď som v bruchu a chrbte pocítila ostrú bolesť. Åsmund vtedy odišiel po nový nábytok, Emmu sme mali u babky, a ja som stála pred prázdnyimi kuchynskými skrinkami a hlavou mi blyсло: Neprehnala som to s nosením? Čo ak som sa príliš namáhala? Nemala by som si na chvíľu sadnúť?

Do nemocnice som sa dostala v hodine dvanástej. Kým som čakala na taxík, zavolala som Åsmundovi, ten skočil do auta a prišiel práve včas. Dieťa mi hneď po pôrode vzali, museli ho odmerať, odvážiť, urobiť mu testy, na čase nesmierne záležalo, a v tom zhone som zrazu zazmätkovala, omámená po pôrode, a nebola som si istá, čo sa deje s dieťaťkom: žije, alebo nežije? Obrátila som sa k Åsmundovi:

„Tak sme znovu rodičmi?“

Åsmund sa rozplakal, lebo on je už raz taký, nemôže za to, slzy sa mu kotúlajú po líkach na svadbách aj krstínach. Do izby vošla lekárka, mračila sa, tisla pery a ja som si pomyslela: Bábätko je mŕtve. Strach mi najprv zovrel brucho železnou pástou, odtiaľ sa šíril do nôh aj rúk, celkom ma paralyzoval. Lekárka si to nevšimla, ani Åsmund, ale na niekoľko sekúnd, než nám oznámila, že je všetko v poriadku, dieťaťko je síce drobné, ale silné, musí podstúpiť veľa testov a možno budeme nejaký čas chodiť na vyšetrenia do nemocnice, no podľa všetkého bude v poriadku, na tých niekoľko sekúnd som bola presvedčená, že som oň prišla. Vnímala som to ako fakt. A keď som si uvedomila, že som oň predsa len neprišla, aspoň s najväčšou pravdepodobnosťou nie, odľahlo mi tak veľmi, že všetko ostatné – zvýšené riziko astmy, ADHD a problémov s dýchaním – mi bolo ukradnuté. K tomu okamihu som sa opakovane vracala a robím to dodnes. Moje dieťa šťasteny. Lukas je pre mňa určitým spôsobom bonus. Prišla som oňho a vrátil sa mi.

* * *

„Som hotový,“ vyhlási Åsmund.

Má na sebe cyklistický úbor, čierny so žltými reflexnými pásikmi. Kým ja odprevadím Emmu do divadelného krúžku a skočím na kávu so sestrou, Åsmund vezme Lukasa na bicykel a navštívi kamaráta v Bærume. Na elektrickom bicykli, samozrejme, ale vystrojil sa ako na tréning. V ostatných rokoch trochu pribral. Nie je na tom nič zvláštne, aj jeho kamaráti pribrali. Okolo tridsaťpäťky sa u chlapov udeje niečo, čo v nich zanechá fyzické stopy.

„Čo je?“ opýta sa.

„Čo by bolo?“

„Ako sa to na mňa pozeráš?“

Usmejem sa.

„Ten úbor.“

„Aha, jasné. Je mi príliš obtiahnutý? Vyzerá to trápne?“

„Vôbec nie. Vyzerá to profi.“

Žmurkne na mňa.

„Tour de Tåsen, bejby,“ povie a odíde do predsiene.

Počujem, ako zodvihne Lukasa a zavýska. Lukas sa smeje. Ozve sa vo mne svedomie, v bruchu ma pichne ostrá bolesť. Åsmund odchádza. Otec mojich detí, muž, ktorému som slúbila, že ho budem milovať a ctíť. Zasteliem posteľ, pozbieram zo zeme špinavú bielizeň. Hore u Jørgena je stále úplné ticho.

„V každom prípade,“ povie Leina mama Saginej mame, „celá tá záležitosť je hrozne nepríjemná.“

„Ach,“ zamračí sa Sagina mama.

Opieram sa o stĺp neďaleko rebrín zakrytých závesom a počúvam ich rozhovor. Popritom sledujem dianie na javisku. Momentálne je prázdne. Herci, ak ich tak možno nazvať, pobehujú medzi prvým radom a zákulisím, kde im dve mamičky kostymérky berú miery. Pred chvíľou som tam nakukla, chcela som skontrolovať Emmu, ale stála v hlúčiku kamarátok a nechcela sa ku mne priznať. Jednu z nich práve merali, mamička kostymérka sa okolo nej krútila s metrom a so špendlíkmi. „Akú veľkosť nosíš?“ opýtala sa jej. Dievča očervenelo, niečo potichu zamrmlalo. Emma a zvyšné dve kamarátky sa zasmiali. Zadávala som sa na dcéru, je vysoká a štíhla, ani náznak ženských tvarov, podobne ako väčšina týchto detí, ale jej kamarátka sa na prsiach a bokoch už jemne zaguľatila. Vrátila som sa do sály, nemala som v zákulisí čo robiť.

Mamičky vedľa mňa sú z divadelného krúžku. Ešte ich dobre nepoznám. Saga je jedna z dcériných nových kamarátok, jej mama pracuje ako novinárka vo veľkom denníku, občas sa vedľa článkov zjaví jej fotka. Nedávno uverejnila diskusný príspevok k téme spoločenského tlaku na štíhlosť a o predčasnom dospievaní dievčat v súčasnosti. Leina mama je domáca, pravdepodobne z vlastného rozhodnutia, údajne má magisterský titul z prestížnej anglickej univerzity. V auguste, keď sa začala škola, pozvali s mužom k sebe domov všetky dievčatá z ročníka. Bývajú vo vile vysoko na Tāsene. Keď som po večierku

šla po Emmu, mala som čo robiť, aby ma ich obrovský dom či pekne upravená predzáhradka neopantali.

„Počula som, že tú chuderku mačku niekto doslova rozpáral,“ povie domáca žienka s magisterským titulom. „Vnútorosti porozhadzoval po zemi a zvyšok, predpokladám kožu a laby, prevesil cez plot.“

„To je strašné,“ zhrozí sa druhá.

„Našiel ju len desaťročný chlapec. A dvojčatá, ktorým patrí, sú z toho celkom zdrvené, chúdece. Chodia do triedy s mojou najmladšou, ich mama vravela, že ich musela na dva dni vypýtať zo školy. Veď vieš, ako deťom v tom veku záleží na zvieratách. Keď sa im domáci miláčik stratí sám, to je iná vec, ale keď ho niekto zabije a navyše takým spôsobom...“

„Chúďatá deti,“ poľutuje ich Sagina mama.

Opriem si hlavu o stĺp a pomyslím si: Nedám sa do toho zatiahnuť. Nechám to plávať.

Mladí herci na pódiu sa už vyparádili, sú pripravení začať. Emma stojí s kamarátkami v hlúčiku napravo, na pohovke uprostred javiska sedí deviatak, ktorý hrá Mackieho Britvu, a dvaja ďalší chlapci v hlavných úlohách. Inštruktor sa rozpráva so žiakmi v prvom rade, vysvetľuje im, ako majú hrať. Dievčatá mu nevenujú pozornosť. Emma niečo povie, stojím príliš ďaleko, aby som ju počula. Štyri kamarátky okolo nej sa jednohlasne rozosmejú. Ich smiech znie strojene, pomyslím si. Akoby sa smiali na povel, bez toho, či je to vôbec smiešne.

„A navyše sa to nestalo prvý raz,“ povie domáca.

„Veď práve,“ prikývne Sagina mama. „Dialo sa to už na jar.“

„Presne tak,“ prisvedčí domáca. „Najprv našli jednu v Goudskom parku a potom ďalšiu v záhrade na dolnom Tásene. Niekto ju zavesil na strom, hlavu jej navliekol do slučky, vyzerala ako na šibenicí. Našťastie ju našiel dospelý človek.“

„Veru, to je na tom najhoršie,“ súhlasí Sagina mama. „Ako to vplýva na deti.“

„Môžu mať z toho traumy,“ doloží domáca.

Na chvíľu zavládne ticho. Akoby vstrebávali vážnosť tejto situácie, čakali, kým sa ich zmocní skutočný nepokoj.